

Täysistunto

Perjantai 12.6.2015 klo 13.05—13.32

Täysistunto alkoi klo 13.05. Täysistunto päättyi klo 13.32.

Puhetta johti puhemies Maria Lohela (13.05—13.32).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Sidonnaisuudet, VN

Eduskunnalle on saapunut Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsen-
ten sidonnaisuuksista (pääministeri Sipilä ja ministerit Soini, Stubb, Vehviläinen, Rehula,
Orpo, Toivakka, Grahn-Laasonen, Tiilikainen, Rehn, Niinistö, Lindström, Mäntylä, Ber-
ner) VN 1/2015 vp.

2.2. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus vuodelta 2014, Yleis-
radion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2014 ja Eu-
roopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan kertomus: ETYJ:n parla-
mentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2014 (K 5, 8, 16/2015 vp).

2.3. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 1-7, 9, 10/2015 vp.

3. Johanna Karimäen vapautuspyyntö kansliatoimikunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 4/2015 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Johan-
na Karimäki pyytää vapautusta kansliatoimikunnan varajäsenyydestä.

Puhemiesneuvosto puoltaa pyyntöä.

Pöytäkirja PTK 20/2015 vp

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan tiistaina 16.6.2015 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat täydennysvaalia varten on jätettävä keskuskansliaan viimeistään tiistaina 16.6.2015 kello 11.

4. Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2014

Kertomus K 3/2015 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu

13.08 Eduskunnan oikeusasiamies Petri Jääskeläinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Minulla on ilo ja kunnia esitellä teille eduskunnan oikeusasiamiehen toimintakertomus vuodelta 2014. Viime vuosi oli tämän maailman toiseksi vanhimman oikeusasiamiesinstituution 95. toimintavuosi, ja vastaavasti tämä kertomus on 95:s oikeusasiamiehen toimintakertomus.

Sisällöllisesti tässä kertomuksessa näkyvät aikaisempaa korostuneemmin vapautensa menettäneiden ja vammaisten henkilöiden oikeudet. Määrällisessä suhteessa voin todeta, että kertomusvuonna tehtiin aikaisempaa enemmän tarkastuksia. Kanteluiden määrä laski hieman, ja niiden käsittelyajat lyhenivät entisestään. Rakenteeltaan kertomus on pääosin edellisten vuosien kaltainen. Kertomuksen alussa on aikaisempien vuosien tapaan oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiesten puheenvuorot kunkin itse valitsemasta aiheesta.

Kertomusvuonna oikeusasiamiesinstituution perustamisesta tuli siis kuluneeksi 95 vuotta. Omassa puheenvuorossani tarkastelen oikeusasiamiesinstituution kehittymistä.

Näen oikeusasiamiesinstituution menestystekijöinä muun muassa oikeusasiamiehen laajat toimivaltuudet ja sen, että instituutiota on jatkuvasti kehitetty. Oikeusasiamies on perinteisesti ollut viranomaisten toiminnan laillisuuden valvoja. Oikeusasiamies on sitä edelleen, mutta sen lisäksi oikeusasiamiehen työssä korostuvat nykyisin yksilön oikeuksien edistäminen, viranomaistoiminnan ohjaaminen ja oikeustilan kehittäminen siten, että perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat mahdollisimman hyvin.

Uusimpia kehityspiirteitä on ollut Ihmisoikeuskeskuksen ja sen ihmisoikeusvaltuuskunnan perustaminen Oikeusasiamiehen kanslian yhteyteen vuonna 2012. Tämä uudistus toteutettiin erityisesti sen vuoksi, että oikeusasiamiehestä, Ihmisoikeuskeskuksesta ja ihmisoikeusvaltuuskunnasta muodostuva kokonaisuus täyttäisi mahdollisimman hyvin YK:n niin sanottujen Pariisin periaatteiden asettamat vaatimukset. Tämä jo 2000-luvun alussa alkanut prosessi saavutti kertomusvuonna tavoitteensa, kun Suomen kansallinen ihmisoikeusinstituutio sai A-statusen. Tämä tarkoittaa sitä, että instituutio täyttää täysin Yhdistyneiden kansakuntien Pariisin periaatteet. Tämä on paitsi YK:n piirissä myös laajemmin kansainvälisesti erittäin tärkeätä, ja sillä on iso merkitys.

Pöytäkirja PTK 20/2015 vp

Toinen koko instituution kannalta merkittävä kertomusvuoden tapahtuma oli se, että oikeusasiamiehestä tuli YK:n kidutuksen vastaisen sopimuksen kansallinen valvontaelin. Kysymys on niin sanotusta OPCAT-tehtävästä. Tässä roolissa oikeusasiamiehen tehtävänä on valvoa vapautensa menettäneiden henkilöiden kohtelua ja olosuhteita. Kyse ei ole vain vangeista vaan myös esimerkiksi lastensuojelulasten, muistisairaiden vanhusten, psykiatristen potilaiden ja kehitysvammaisten kohtelusta ja oikeuksista.

Seuraavaksi oikeusasiamiehelle on tulossa myös YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen mukaisia erityistehtäviä. Edellinen eduskuntahan hyväksyi jo tätä koskevat lait, mutta niiden voimaantulo jäi odottamaan eräitä muita lakiuudistuksia.

Tulevana kehitystarpeena näen eduskunnan oikeusasiamiehen ja valtioneuvoston oikeuskanslerin tehtävienjaon kehittämisen siten, että tehtävät olisivat mahdollisimman vähän päällekkäisiä. Nykyinen päällekkäinen kahden ylimmän laillisuusvalvonnan järjestelmä ei ole kansalaisten ja yhteiskunnan kannalta tehokkain eikä tarkoituksenmukaisin. Olen lyhyesti perustellut tätä puheenvuoroni lopussa, siis tuossa kertomuksessa olevan puheenvuoroni lopussa.

Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajujoja käsittelee puheenvuorossaan julkisen sektorin digitoimisen haasteita. Digibarometri 2015 -vertailussa Suomi jää julkisella sektorilla ja kansalaistaidoissa vertailumaiden keskitasolle. Koulut ovat keskeisiä tietotekniikan kansalaistaitojen opettamisessa. Vuoden 2016 syksyllä käynnistytävä sähköinen ylioppilastutkinto vaatii opetuksen digitalisoitumista jo peruskouluaikana. Koulujen tietoteknisessä osaamisessa ja resursseissa on suuria eroja. Digitaalista opetusta tulisi tarjota yhdenvertaisesti, mutta myös kuntien priorisoinnit ja resurssit vaihtelevat suuresti. Suomi jää jälkeen julkisten palveluiden tuottavuusvertailussa.

Tietojärjestelmäongelmia esiintyy tällä hetkellä muun muassa työhallinnossa ja poliisin viranomaistietojärjestelmän eli Vitjan kehittämisessä. Poliisin Vitja-hankkeen oli tarkoitus valmistua vuoden 2014 alkuun mennessä, mutta hankkeen aikataulu petti. Hanke laajeni liian suureksi, jotta se olisi kyetty toteuttamaan yhdellä kertaa. Apulaisoikeusasiamies Pajujoja on pyytänyt sisäasiainministeriötä raporttoimaan vielä erikseen Vitja-hankkeen etenemisestä ja siitä, kuinka oikeudelliset ja tietoturvaongelmat on tarkoitus ratkaista.

Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslinin puheenvuoron aiheena on EU:n tuomioistuimen lausunto Euroopan unionin liittymisestä Euroopan ihmisoikeussopimukseen. Tuomioistuimen mukaan sopimusluonnos ei ole sopusoinnussa unionin oikeuden kanssa. Unionin oikeus perustuu jäsenvaltioiden vastavuoroiseen luottamukseen. EU-tuomioistuimen mukaan olisikin ongelmallista, jos EU:n jäsenvaltioiden tulisi valvoa, että myös toiset jäsenvaltiot noudattavat ihmisoikeussopimusta. EU:ta on kritisoitu riittämättömästä perus- ja ihmisoikeuksien suojasta, minkä vuoksi sekä valtioneuvosto että eduskunta ovat pitäneet EU:n liittymistä ihmisoikeussopimukseen tärkeänä.

Eduskunta on esittänyt EU:n perusoikeusnormien tuomista vahvemmin Suomen viranomais- ja tuomioistuintoimintaan ja sitä, että Suomen tulee aktiivisesti vaikuttaa myös EU-tuomioistuimen perusoikeuskannanottoihin. Oikeusasiamies voi tehtäviään hoitaessaan eri tavoin edistää perusoikeuskirjan oikeuksien toimeenpanoa. Apulaisoikeusasiamies Sakslin ehdottaa harkittavaksi, että oikeusasiamies osallistuisi myös EU:n tuomioistuimessa esillä olevien perusoikeuskysymysten arviointiin Suomessa. Sakslin arvioi, että ihmisoikeussopimukseen liittymisen viivästyminen korostaa EU:n perusoikeusviraston merkitystä. Eduskunta onkin kannattanut EU:n perusoikeusviraston aseman ja toimintamahdollisuuksien vahvistamista.

Pöytäkirja PTK 20/2015 vp

Arvoisa puhemies! Näiden puheenvuorojen jälkeen kertomuksessa on katsaus oikeusasiamiehen toimintaan vuonna 2014. Siellä on muun muassa asiamääriä ja toimenpiteitä sekä erilaisia kotimaisia ja kansainvälisiä tapahtumia koskevia tietoja.

Vuonna 2014 kanteluita saapui noin 4 600, mikä on jonkin verran vähemmän kuin ennätysvuonna 2013, jolloin kanteluita saapui noin 5 000. Todettakoon, että tänä vuonna, siis vuonna 2015, ollaan kanteluiden määrän suhteen taas ennätysvauhdissa. Kantelumäärät-hän ovat olleet kasvussa koko 2000-luvun, ja viimeisten 10 vuoden aikana niiden vuosit-tainen määrä on kaksinkertaistunut.

Kertomusvuonna ratkaistiin noin 4 750 kantelua eli noin 150 kantelua enemmän kuin niitä saapui. Ilokseni voin myös todeta, että olemme pysyneet kanteluiden käsittelyaikata-voitteessa. Vuodenvaihteessa ei ollut vireillä yhtään yli vuoden vanhaa kantelua. Tämä ta-voite saavutettiin ensimmäisen kerran jo vuotta aikaisemmin, silloin ensimmäisen kerran 20 vuoteen.

Kaikista ratkaistuista kanteluista ja omista aloitteista noin joka viides johti johonkin oi-keusasiamiehen toimenpiteeseen. Tarkastuksia tehtiin viime vuonna 111 kohteeseen, mikä on lähes 25 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuotena.

Kertomuksen seuraava laaja pääjakso, siis numero 3, käsittelee perus- ja ihmisoikeuk-sia. Tämä jakso on vähitellen kehittynyt yhä laajemmaksi, mikä ilmentää hyvin oikeusasia-miehen toiminnan painopisteen muutosta viranomaisten velvollisuuksien valvonnasta ih-misten oikeuksien edistämisen suuntaan. Tässä jaksossa uutta on se, että oikeusasiamiehen toiminnasta kidutuksen vastaisena kansallisena valvontaelimenä, siis tuosta OPCAT-teh-tävästä, on laadittu oma jaksonsa, tuo jakso 3.3.

Edellisten vuosien tapaan perus- ja ihmisoikeusjaksossa on kerrottu oikeusasiamiehen perus- ja ihmisoikeusmandaatista ja Ihmisoikeuskeskuksesta ja sen toiminnasta. Ihmisoi-keuskeskushan antaa myös oman kertomuksensa, mutta se ei ole valtiopäiväasiakirja, eikä sitä käsitellä eduskunnassa samalla tavalla kuin oikeusasiamiehen kertomusta.

Edelleen tässä jaksossa on kerrottu puutteista ja parannuksista perus- ja ihmisoikeuk-sien toteutumisessa sekä oikeusasiamiehen hyvitysesityksistä ja sovinnoilliseen ratkaisuun johtaneista asioista. Nämä asiat eivät välttämättä ole suuren suuria, mutta ne ilmentävät uu-sia toimintatapoja, joita oikeusasiamiehen kansliassa on omaksuttu, ja myös sitä, että ihmi-siä voidaan auttaa oikeuksiinsa pääsyssä myös yksinkertaisin ja nopein toimenpitein.

Jaksossa käsitellään myös vuoden perus- ja ihmisoikeusteemaa. Meillähän on joka vuo-si joku valittu perus- ja ihmisoikeusteema, joka otetaan esille muun muassa kaikkien tar-kastusten yhteydessä. Kertomusvuoden temana oli vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutuminen.

Edelleen jaksoon sisältyy perusoikeuksittain systematisoitu katsaus oikeusasiamiehen havaintoihin ja kannanottoihin, jotka perustuvat kertomusvuonna ratkaistuihin kanteluihin ja omiin aloitteisiin sekä tarkastuskäynneillä esiin tulleisiin tietoihin. Lopuksi jaksossa on esitelty kaikki kertomusvuoden valitukset Suomea vastaan Euroopan ihmisoikeustuomio-istuimessa.

Neljäntenä jaksona on kaikkein laajin, hallinnonalakohtainen tai asiaryhmittäinen jakso laillisuusvalvonnassa tehdyistä havainnoista. Kunkin asiaryhmän yhteyteen on sisällytetty kuviot asiaryhmän kantelujen määrän kehityksestä sekä toimenpideprosentista niissä. Täs-sä jaksossa uutta on se, että vammaisten henkilöiden oikeuksista on muodostettu oma asia-ryhmänsä, kun aikaisemmin niitä on käsitelty muiden asiaryhmien yhteydessä. Tämä uu-distus liittyy juuri tuohon oikeusasiamiehelle tulossa olevaan erityistehtävään vammaisten

Pöytäkirja PTK 20/2015 vp

henkilöiden oikeuksien suojaamisessa, edistämisessä ja valvonnassa. Tätä erityistehtävän tuloa on näin ennakoitu.

Lopuksi kertomuksessa on vielä liiteosa, jossa on oikeusasiamiestä koskevat perustuslain ja lain säännökset sekä eräitä tilasto- ja muita tietoja.

Arvoisa puhemies! Tässä oli esittelypuheenvuoroni. Toivon, että kertomus antaa eduskunnalle mahdollisuuden arvioida paitsi oikeusasiamiehen toimintaa myös lainsäädännön ja julkisen hallinnon tilaa sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista. — Kiitos.

13.20 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Kiitos oikeusasiamiehelle puheenvuorosta.

Käsitlemme siis vuoden 2014 kertomusta. Vuoden 2013 kertomus, joka käsiteltiin viime vuonna, sisälsi kymmenen kohtaa, joihin oikeusasiamies oli puuttunut, joissa havaittiin paljon epäkohtia, ja samat kymmenen kohtaa löytyvät edelleen myös tästä vuoden 2014 kertomuksesta. Siellä on myös parannuksia tullut asiaan, ne löytyvät sivulta 76, mutta ongelmia on edelleen.

Pidän erittäin huolestuttavana, että tämä ikääntyneiden ja vanhusten asia ei tunnu tulevan valmiiksi, ei eduskunnassa eikä yhteiskunnassakaan. Säästöt ovat myös meillä ovella, ja se tarkoittaa sitä, että vanhustenhoidossa eletään myös kovia ja kriittisiä aikoja. Täällä mainitaan edelleen ongelmat hygienian hoidossa ja muun muassa ulkoilussa, minkä nyt voimme kuvitella olevan kaikkien oikeus: päästä kesäaikaan varsinkin vielä ulos. Eli on hyvin tärkeää, että näitä asioita nostamme esiin niin täällä kuin myös kunnissa kuntapäätäjinä, viemme sinne tietoutta siitä ja nostamme esille näitä asioita, että ikäihmisillä olisi hyvä ikääntyminen.

Hallitusohjelmassa on kirjaus siitä, että vahvistetaan läkehoidon kokonaisarviointia, ja myös tähän lääkitykseen on täällä oikeusasiamies puuttunut.

Kehittynyt sen sijaan on tilanne hoidon kiireellisyyden arvioinnista. Täällä kerrotaan tapauksesta, että hengitysteissä olleen esteen vuoksi potilas on joutunut odottamaan turhan pitkään lääkärille pääsyä, ja Valviralle onkin tehty harkittavaksi, pitäisikö kehittää tällainen selkeä valtakunnallinen ohjeistus hoidon kiireellisyydestä.

Omaishoidon vapaiden pitämisen mahdollisuudesta muistutetaan myös täällä, se on hieno asia.

Ja hoitotakuun toteutuminen: Vaikka kantelut ovat vähentyneet, niin siitä huolimatta on ollut ongelmia päästä ajoissa muun muassa perheneuvolaan ja suun hoitoon. Myös Valvira on tähän puuttunut ja muistuttaa meitä niin sanotusta kuminauhailmiöstä, jossa Valvira määrää sairaanhoitopiireille kyllä sakkomaksuja tietyn ajan sisällä, ja sitten kun sairaanhoitopiirit laittavat asiat kuntoon, niin sakkoa ei tule, (Puhemies koputtaa) mutta hetken kuluttua samat ongelmat ovat sairaanhoitopiireissä edessä.

Viimeisenä nostan esille tämän vammaisten...

Puhemies Maria Lohela: Edustaja, 2 minuuttia on täynnä. Pitäisi siirtyä tänne pönttöön, jos haluaa jatkaa.

Kiitos.

13.23 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos oikeusasiamiehelle perusteellisesta ja hyvin tehdystä kertomuksesta.

Pöytäkirja PTK 20/2015 vp

Vuoden teemaksi valittu vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutuminen on erittäin ajankohtaista. Oikeusasiamiehen kertomuksessa on hyvin tuotu esille se, että kansalaisten perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisessa on puutteita. Edistymistäkin on toki tapahtunut, mutta nostan tässä esille ongelmista pari mielestäni erityisen tärkeää epäkohtaa.

On surullista, että ikäihmisten hoidossa ja hoivassa on edelleen niin paljon puutteita. Jatkuvasti tulee ilmi ravinnon, hygienian, kuntoutuksen ja ulkoilun puutteita sekä riittämättömän henkilökunnan korvaamista liiallisella lääkityksellä. Esimerkiksi muistisairaista ihmisistä tehdään vuodepotilaita antamalla heille rauhoittavia lääkkeitä, kun hoitajilla ei ole aikaa tai osaamista lääkkeettömien hoitokeinojen toteuttamiseen. Hallitusohjelma toteutessaan ei tule parantamaan tätä tilannetta, sillä henkilöstömitoitussuosituksia tehostetun palveluasumisen yksiköissä aiotaan pienentää ja henkilöstön kelpoisuusehtoja mataloittaa.

Hallitusohjelma korostaa kotihoidon ensisijaisuutta, mutta samalla siinä on unohtunut, että myös tehostettu palveluasuminen on kotona asumista. Jos kotihoidossa, siis myös tehostetussa palveluasumisessa niin sanotussa yhteiskodissa työskentelevillä ei ole mahdollisuutta tehdä kuntouttavaa työtä, ikäihminen jää helposti vuodepotilaaksi ja joutuu pitkäaikaislaitoshoitoon.

Oikeusasiamies tuo esille myös itsemääräämisoikeuden toteutumisen puutteet ikäihmisten hoidossa. Toivottavasti hallitus nopeasti tuo eduskunnan käsittelyyn itsemääräämisoikeuslain, jossa määritellään esimerkiksi rajoittamistoimenpiteiden käyttöä. Muun muassa rauhoittavien lääkkeiden turha käyttö on kemiallista rajoittamista. Toisaalta mikään laki ei auta, ellei sen toteuttamiselle luoda riittäviä puitteita. Itsemääräämisoikeutta on hyvin vaikea toteuttaa, jos henkilöstömitoitukset pienenevät ja koulutustaso laskee.

Arvoisa puhemies! Myös vammaisten henkilöiden oikeuksien toteuttamisessa on paljon puutteita ja itsemääräämisoikeuden loukkauksia. Vammaislainsäädännön uudistamistyöryhmän loppuraportti on juuri valmistunut, ja työryhmä esittää säädettäväksi lakia vammaisuuden perusteella järjestettävistä erityispalveluista. Tämän lain tarkoitus olisi täydentää viime kaudella hyväksyttyä uutta sosiaalihuoltolakia. Kunnan tulisi järjestää laissa olevia erityispalveluita, jos vammaisen henkilö ei muun lain nojalla saa yksilöllisen tarpeen mukaisia palveluja. Toteutuessaan laki parantaisi huomattavasti vammaisten henkilöiden osallisuutta ja yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa. Kysymys on vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksien toteutumisesta, joista siis myös oikeusasiamies on huolissaan. Toivottavasti hallitus aikoo toteuttaa tämän tärkeän lakiuudistuksen. Hallitusohjelmaa lukiessa jäin valitettavasti epäilevälle ja kyselevälle mielelle.

13.26 Leena Meri ps: Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnan oikeusasiamies ja salissa olevat edustajat! Täällä olisi ollut hyvinkin monia kohtia, joita olisin voinut ottaa yksin keskusteluun, mutta otin tuossa alussa sivun 75 ja katselin tätä, miten kertomuksessa on todettu kymmenen keskeistä suomalaista perus- ja ihmisoikeusongelmaa, joista edustaja Arja Juvonen äsken puhuikin.

Kun lueskelin näitä kohtia — kuuntelin myös sitä, että valitettavasti nämä samat ongelmat kuin viime vuonna siis ovat edelleen olemassa — niin huomasin, että hirveän usein ongelmat korostuivat siinä, että ei ollut sisäistä valvontaa riittävästi eikä resursseja toimintaan ja monissa asioissa paistoi aliresursointi. Juuri tämä on se ongelma, joka tässä taustalla on.

Ymmärrän hyvin, että ihmisoikeussopimukset ja niiden kunnioittaminen on erittäin tärkeää, mutta meidän tulisi muistaa, mitä siellä taustalla on. Minä olen itse ollut tuomioistui-

Pöytäkirja PTK 20/2015 vp

messä pitkään töissä ja virkamiehenä ja tiedän, kuinka siellä on hyvinkin korkealla moraalilla olevia ihmisiä, jotka yrittävät tehdä työnsä hyvin. Velvoitteet lisääntyvät, raportointi lisääntyy, esimerkiksi aluehallintovirastoista tulee jatkuvasti erilaisia koneita, joihin meidän työaikamme menee, joihin meidän täytyy raportoida, olemmeko tehneet juuri äsken maksullista tehtävää, maksutonta tehtävää, mitä tuo äskeinen puhelu koski, oliko se asia, joka johtaa päätökseen, vai oliko se asia, jossa asiakas kysyi vain neuvoa, ja minä sitten viisi minuuttia istun koneen äärellä ja mietin, mihin lokeroon minä laittaisin tämän äskeisen puhelun.

Minä haluan ajaa tällä asialla takaa sitä, että meillä on nyt kiire niillä meidän normitaloilla. Meidän täytyy vähentää viranomaisten turhia tehtäviä, myös turhia valvontatehtäviä. Kerroin aikaisemmin esimerkiksi omasta näkemyksestäni siitä, että yleisen edunvalvonnan tilintarkastus maistraatissa on liian raskasta ja liian säännönmukaista ja sitä tulisi uudistaa. Siellä on esimerkiksi henkilötövuosia vapautettavana. Tällöin voisimme siirtää niitä tuomioistuimen tehtäviä taas muihin virastoihin ja vapauttaa tuomioistuimen käsittelyaikoja.

Minusta on erittäin tärkeätä, että ihmisoikeussopimuksia noudatetaan. Mutta meidän tulee muistaa se, että ne ihmiset siellä taustalla tekevät monet hyvinkin parhaansa, mutta jos me emme anna heille työkaluja täältä eduskunnasta vaan me koko ajan laitamme lisää heille velvoitteita, lisää raportointivelvoitteita valvontaviranomaisista, niin he tuupertuvat sinne työnsä alle.

Minä haluaisin nyt kiinnittää vielä huomiota semmoiseen asiaan, kun totta kai on varmaankin näin, että kanteluviranomaiselle tulee vain negatiivisia asioita viranomaisista, että täällä oli sitten esimerkkejä hyvästä kehityksestä. Niitä oli 2 sivua, ja sitten 300 sivua kaikkea negatiivista. Tiedän, että tässä on tietysti keskitytty kantelujen pohjalta tähän asiaan, mutta meidän täytyisi muistaa se ihmisen työssäjaksaminenkin siellä, voitaisiin joskus kertoa niistä hyvistäkin käsittelyajoista ja siitä, mitä oikeasti siellä enemmän on tapahtunut. Itse ainakin mietin, kun luen näitä ja olen virassani lukenut näitä, että aina tulee semmoinen tunne, että taasko minä vuoden tein töitä ja silti minä olen taas jotenkin niin huonosti epäonnistunut täällä viranomaisessa.

Sitten meidän täytyy muistaa, että täällä todettiin sivulla 78, että perus- ja ihmisoikeuksia ei oteta aina vakavasti. Tämä varmaan on joidenkin kohdalla totta, mutta henkilökohtaisesti olen kokenut, että erittäin monet virkamiehet ottavat ne tosi vakavasti. Tietysti koulutusta varmaan tarvitaan, niin kuin täällä todetaan, mutta taas minä palaan siihen, että siellä kiireen keskellä jotkut hyvinkin pienet muutoseikat saattavat unohtua, ei ehdi. Se ei ole tahallista välinpitämättömyyttä ihmisoikeuksista.

Lisäksi meidän tulisi miettiä, voisimmeko me tehdä jotakin sille kantelujärjestelmälle, tulisiko siinä olla joskus esimerkiksi joitakin arvomääräisiä rajoja. Toki menettelyllisissä tilanteissa se on hyvin vaikeaa. Mutta tässä eräänä päivänä luin sellaisen eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisun, tuomioistuinta koskevan, jossa asiakas oli pyytänyt päätöksen tuomioistuimesta, ilmoittanut, että hän haluaa sen. No, kärjäsihteeri oli lähettänyt sen ja 8 euron laskun perään. No, sitten asiakas kanteli siitä, että hän ei halua maksaa sitä, häneltä ei kysytty, haluaako hän maksuttoman ratkaisun. No, tähän kanteluun vastasivat sitten kärjäsihteeri, kärjätuomari ja sitten laamanni, ja sitä käsitteli sitten kaksi henkilöä eduskunnan oikeusasiamiehen virastossa. Tunnen henkilökohtaisesti tämän laamannin, ja hän sanoi minulle, että kun jossain vaiheessa oli niin kiire, kun oli vangitun kanteluita ja muita ja kello on 10 illalla, niin teki mieli sanoa sille asiakkaalle, että ottaisitko tämän 8 euroa, ei

Pöytäkirja PTK 20/2015 vp

meidän käräjäsihteeri tätä tajunnut. Sieltä tuli sitten kuitenkin eduskunnan oikeusasiamieheltä huomautus. Meidän pitäisi mennä joskus sinne realiteettiin: miten pieniä asioita ne ovat, ja miten pieniä asioita me tutkimme. Hyvin suuria ihmisoikeusloukkauksia siellä ei ole, isoja muutosäännöksiä ja merkittäviä säännöksiä noudatetaan.

Mutta meillä on oikeasti nyt kiire näitten talkoiden kanssa. Meidän täytyy vähentää siellä näitten ihmisten työtä ja tätä turhaa raportointia, ettei siellä tarvitse miettiä, mitä minä nyt tälläkin hetkellä teen. Otetaan tämä ihan oikeasti tällä hallituskaudella vakavasti, niin että meidän virkamiehet jaksavat, koska jos me haluamme asiantuntevia käräjätuomareita, asiantuntevia virkamiehiä, niin sen pitää olla myös hyvä työpaikka. Sen ei pidä olla semmoinen työpaikka, minne pääsee vain haukuttavaksi. — Kiitos.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 16.6.2015 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 13.32.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen